

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ПАРАМЕТРИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ЗЕРНА В УКРАЇНІ

Блюмська-Данько Ксенія Валеріївна

кандидат економічних наук, доцент

Сумський національний аграрний університет (м. Суми, Україна)

ORCID: 0000-0003-0200-2280

Зайденко Максим Анатолійович

аспірант

Сумський національний аграрний університет (м. Суми, Україна)

У статті розглянуто сучасний стан та перспективи розвитку ринку зерна в Україні. Встановлено, що головною функцією ринку зерна є повне задоволення потреб жителів країни в різних видах зерна і продуктах його технологічних переділів за ринковою ціною. Встановлено, що за допомогою інтеграційних процесів, відбулося значне укрупнення аграрного бізнесу, утворилися такі інтегровані господарюючі суб'єкти, як, наприклад, агрохолдинги, що в свою чергу дозволило збільшити виробництво зернових майже в 3,5 рази починаючи з 2000 року. Встановлено, що найбільший валовий збір спостерігаємо серед підприємств, які мають у своєму розпорядженні більш ніж 3000,0 га ріллі. Визначено сегментацію зернового ринку за видами цільового використання зерна як товару. Подано організаційну структуру зернового ринку. Визначено специфічні особливості зернового ринку України. Параметри зернового ринку. Визначено державні механізми впливу на розвиток зернового ринку України.

Ключові слова: ринок, зерно, зернові культури, зерновий ринок, інтеграція, агрохолдинг, інтегровані структури, аграрний сектор, розвиток, сталий розвиток, фінансова підтримка.

DOI: <https://doi.org/10.32782/bsnau.2023.1.6>

Постановка проблеми у загальному вигляді. Розвиток ринку зерна є критичним для сталого розвитку аграрної економіки України. Його розвиток зачіпає не лише спектр питань, пов'язаних з функціонуванням безпосередньо зернового господарства, але і в цілому всього агропродовольчого комплексу держави.

Зерно є одним з основних сільськогосподарських продуктів, попит на які постійно зростає. Також зазначене виробництво є ключовим джерелом доходу для багатьох аграрних підприємств. Стале виробництво зерна та його ефективна торгівля дають змогу забезпечити населення продуктами харчування в достатній кількості та за доступними цінами. Також розвиток зерно-виробництва впливає і на експортний потенціал країни, залученню зовнішніх інвестицій у сільське господарство, що в свою чергу забезпечує розвиток національної економіки та підвищенню рівня життя сільських громад.

Розвиток ринку зерна також включає в себе аспекти екологічної стійкості та збереження біорізноманіття. Просування екологічно чистих методів виробництва та сталого використання земельних ресурсів допомагає знизити негативний вплив сільського господарства на навколишнє середовище.

Загалом, розвиток ринку зерна є невід'ємною частиною аграрної економіки і має велику актуальність, впливаючи на безліч аспектів сільського господарства, економіки та суспільства загалом.

У зв'язку з цим важливу роль зернового господарства, як головного джерела забезпечення країни продовольством і ключового елемента розвитку її економіки, необхідно розглядати і оцінювати, орієнтуючись на його багатоцільове призначення в економічній, соціально-політичній, міжнародній та екологічній сферах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням, які стосуються питань розвитку аграрного ринку України присвячена велика кількість наукових досліджень. Теоретичним та практичним аспектам становлення зернового ринку присвятили свої наукові розробки такі вітчизняні науковці, як Н.Р. Амірова, Т.О. Бабан, О.М. Варченко, М.І. Ібатуллін, Л.І. Федулова, В.А. Казьмір, А.П. Соляр, С.М. Лутковська, Ю.С. Коваленко, І.В. Охріменко, І.М. Зеліско, Л.М. Левківська, П.М. Макаренко, О.О. Сиченко, М.В. Сікало, М.М. Ільчук та ін.

Основні акценти дослідників спрямовані на дослідження методологічних підходів до трактування категорії «ринок» [4], дослідження сучасного стану розвитку та функціонування підприємств зернопереробної галузі України [6; 7; 8] та ринку зерна [10; 12; 13]. А також дослідженням інноваційних моделей відтворення в зерновому господарстві [1; 5], конкурентним перевагам українського зерна при формуванні експортного потенціалу [2], питанням державного регулювання ринку аграрної продукції [3; 11].

Разом з тим залишаються невирішеними окремі теоретичні та практичні питання, що відображають специфіку розвитку ринку зерна та забезпечення збалансованого розвитку попиту і пропозиції на зерновому ринку.

Формування цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в дослідженні поточного стану, а також факторів, що впливають на розвиток ринку зерна в Україні, та підходів до його переведення на засади сталого функціонування.

Результати дослідження. Зерно є життєво важливим компонентом існування людини, в силу цієї обставини воно стало не тільки провідним сировинним

ресурсом для підприємств харчової, переробної промисловості, найважливішим джерелом доходів практично для абсолютної більшості його виробників, але і мірилом багатства і критерієм в оцінці продовольчої безпеки держави. Крім того, структура ринку зерна істотно впливає на формування міжгалузевих пропорцій не тільки в агропромисловому виробництві, але, безсумнівно, у всій економіці країни.

Ринок зерна володіє наступними системними характеристиками: цілісність, ієрархічність, інтегрованість, при цьому елементи ринку утворюють єдине ціле. Основною і головною функцією ринку зерна є повне задоволення потреб жителів країни в різних видах зерна і продуктах його технологічних переділів за ринковою ціною.

Станом на 01 грудня 2021 року у загальному об'ємі валового збору сільськогосподарських культур зернові та зернобобові становлять 29%. При цьому пшениця складає 46% від загального об'єму зернових та зернобобових, кукурудза становить 32%, ячмінь 16%, і всі інші – 6%. За останні роки у сільському господарстві нашої держави відбулися деякі зміни, це, в першу чергу, стосується досить значних інтеграційних процесів, на основі яких відбулося значне укрупнення аграрного бізнесу. При цьому в аграрному секторі утворилися такі інтегровані господарюючі суб'єкти, наприклад агрохолдинги. Це досить фінансово потужні структурні одиниці, які можуть собі дозволити використовувати новітні інноваційні засоби виробництва, сучасні досягнення селекції та насінництва, використовувати новітні сорти сільськогосподарських культур, тобто здійснювати інтенсифікацію виробництва. На рис. 1 подана динаміка посівних площ, валового збору та урожайності зернових та зернобобових культур в Україні.

Так, у динаміці можемо спостерігати зростання в першу чергу урожайності сільськогосподарських культур, та незначного зростання площі посівів. Застосування інноваційних технологій дозволило збільшити виробництво зернових майже в 3,5 рази починаючи з 2000 року.

При цьому площа посіву зросла лише на 17% у динаміці з 2000 року.

Також вплив інтеграції сільськогосподарських виробників чітко простежується і при здійсненні групування підприємств за розмірами валового збору зернових та площі сільськогосподарських угідь станом на 2021 рік (рис. 2). Так, найбільший валовий збір спостерігаємо серед підприємств, які мають у своєму розпорядженні більш ніж 3000,0 га ріллі. Також простежується і збільшення виробництва у зазначеній групі товаровиробників такої культури як кукурудза.

Зернове господарство було і залишається постійним постачальником сировини для інших галузей АПК. Ринок зерна є стратегічним, оскільки він виступає першою ланкою в ланцюгу функціонування наступних ринків продуктів і товарів, одержуваних на його основі.

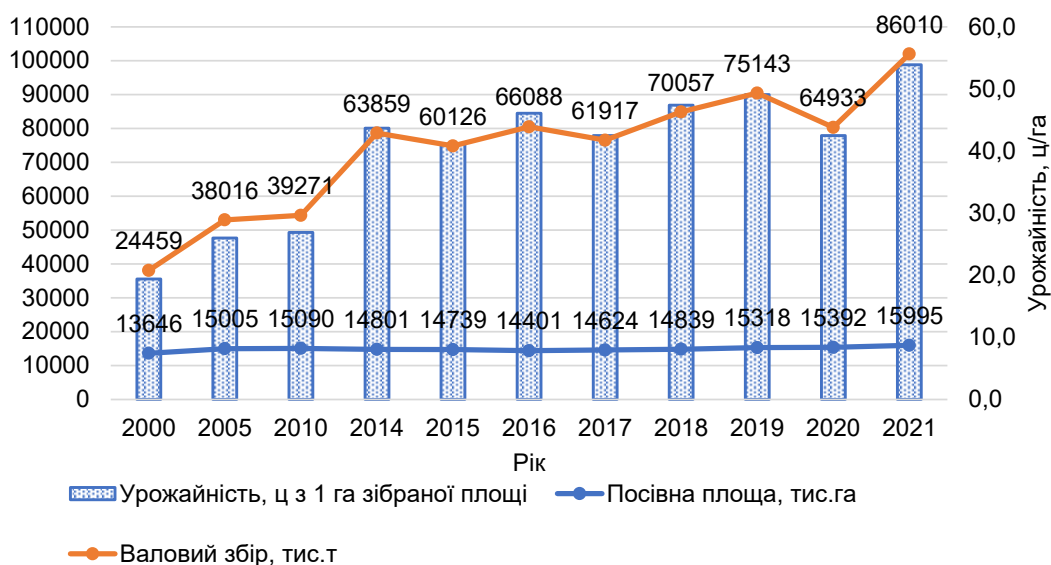
Так, на основі ринку зерна, функціонує ринок насінневого матеріалу, зерна промислової та харчової переробки, фуражу і комбікормів, страхового запасу, а також експорт. Тобто, зерновий ринок сегментований за видами цільового використання зерна як товару:

- продовольчий сегмент (для виробництва борошна, круп, хлібобулочних та кондитерських виробів, інших продуктів харчування);
- зерно фуражне (на годівлю тваринам, як у чистому вигляді, так і у вигляді комбікормів);
- зерно технічне (для виробництва спирту, крохмало-паточної та іншої продукції);
- зерно насінневе (як насіння для посіву в сільському господарстві).

Організаційна структура зернового ринку характеризується за рахунок його учасників, яких можна об'єднати в 4 групи (табл. 1).

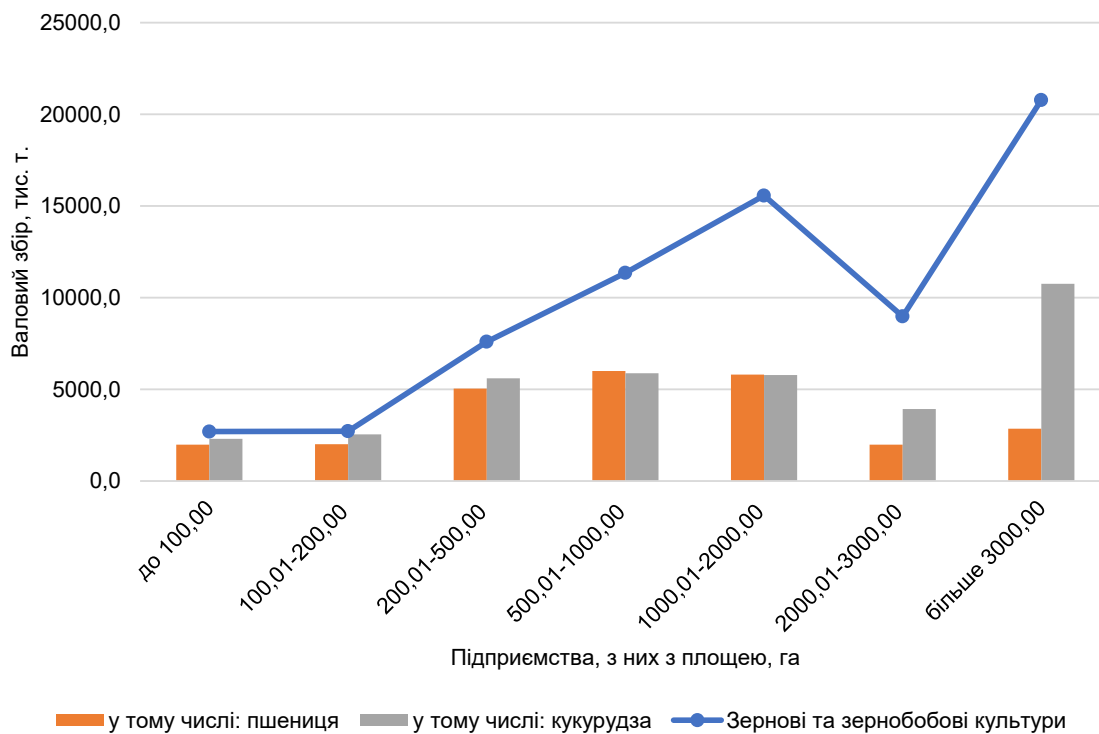
Слід також наголосити на тому, що ринок зерна має ряд специфічних особливостей, до яких відносяться наступні:

- зерно це продукт стратегічного значення, від постійної наявності якого залежить як економічна стабільність так і продовольча безпека держави;

Рис. 1. Виробничі параметри зернових та зернобобових культур в Україні

Джерело: побудовано авторами на основі [2]

Рис. 2. Групування підприємств за розмірами валового збору зернових та площі сільськогосподарських угідь станом на 2021 рік

Джерело: побудовано авторами на основі [2]

Таблиця 1

Учасники зернового ринку

№ п/п	Група учасників ринку	Назва учасника ринку
1.	Виробники зерна – сільськогосподарські товаровиробники усіх форм власності	Сільськогосподарські товаровиробники усіх форм власності: малі та мікропідприємства, середні, великі
2.	Первинні покупці зерна	Заготівельні елеватори, брокерські та дилерські фірми, учасники різних комерційних угод
3.	Кінцеві покупці зерна	Заводи: борошномельні, комбікормові, крохмало-паточні, пивоварні, спиртові, круп'яні
4.	Покупці зерна і зернопродуктів	Хлібопекарські підприємства, підприємства галузі харчування, макаронні та кондитерські фабрики, підприємства з вирощування худоби та птиці і інші споживачі зернових продуктів

Джерело: сформовано авторами з використанням [8; 9, с. 80–82]

– не весь обсяг виробленого зерна надходить до сфери обігу, необхідна його частина залишається в зерновиробників для внутрішнього споживання (корми для худоби, насіннєвий фонд, забезпечення потреб галузі харчування);

– обсяг пропозиції зерна залежить від такого непередбаченого фактору як погодні умови, які прямо впливають на об'єми валового виробництва;

– відносно стійкий і рівномірний попит на хлібопродукти зумовлює необхідність створення зернових запасів на випадок сезонних коливань пропозиції зерна;

– рівень виробництва та споживання зерна по території країни в розрахунку на душу населення різний, а також і локальний характер виробництва різних видів зерна, все це зумовлює об'єктивну необхідність транспортування зерна, продуктів його переробки по облас-

тях України, де виникає дефіцит певних видів зернової продукції;

– попит населення на продукти харчування тваринного походження є базисом для збільшення або зменшення обсягів виробництва фуражного зерна і комбікормів;

– експортні можливості держави також впливають на об'єми валового виробництва окремих видів зернової продукції: зернових для технологічного використання та переробки, зернових для галузі харчування та переробки тощо.

Функціонування зернового ринку не може бути ефективним без наявності ряду інституційних умов:

– наявність різних форм власності та господарювання виробників і споживачів, відсутність монополізму у всіх ланках товароруху від виробника до споживача,

досить високий рівень конкуренції внутрішнього і зовнішнього характеру;

- самостійне та незалежне право вибору суб'єктів ринку структури виробництва, каналів реалізації, збуту та придбання продукції, формування та встановлення рівня цін і самостійного розпорядження своїми доходами, іншими словами – здійснення своєї діяльності, заснованої за принципом вільного підприємництва та незалежного переміщення ресурсів і капіталу;

- наявність сучасної, розвиненої ринкової інфраструктури.

Тобто, ринок зерна виступає відповідним середовищем для формування взаємовідносин між виробниками зернової продукції та споживачами, є своєрідним інструментом узгодження їх фінансово-економічних інтересів. Ці відносини приймають конкурентний характер, що в свою чергу призводить до відповідної спонукальної дії, та змушує виробників, в силу їх залежності від споживачів, прогнозувати власний обсяг виробництва, прораховувати структур ринку, і відповідно здійснювати більш повне його насичення, а також забезпечувати і задовольняти суспільні потреби у зерні та зерновій продукції. При цьому купівельний попит завжди виступає основним «гравцем» на ринку зерна.

У становленні та розвитку ринкового механізму АПК має місце така тенденція – це цілеспрямована модифікація агропромислових ринкових зв'язків за допомогою створення агропромислових інтегрованих об'єднань, укладення нових контрактів, прямих зв'язків, взаємовигідних ринкових угод, встановлення власних цін на більшість сільськогосподарських продуктів. Але внаслідок

такої модифікації все більше посилюється актуальність усвідомлення необхідності орієнтації тільки на ринковий механізм функціонування агропродовольчого ринку, і вжиття всіх необхідних заходів для більш повного та ефективного його функціонування. На ринок зерна також відчутно впливають різкі коливання цін, що виникають у зв'язку з особливостями формування сукупного попиту та сукупної пропозиції в аграрному секторі економіки. Параметри зернового ринку представлено в табл. 2.

Слід зазначити, що на стабільність зернового ринку в першу чергу впливає цінова ситуація. Так, у разі падіння цін на зернову продукцію вітчизняний ринок переходить у стан «занепокоєння», і до стану «рівноваги» він повертається не відразу, при цьому зі свідомими витратами і фінансовими втратами. Регулювати даний процес може держава за допомогою коригуючого впливу на ринкову кон'юнктуру за допомогою закупівельних інтервенцій, розширення експорту та квот, і інших заходів, які дозволять збільшити сукупний попит і стабілізацію ціни на ринку. Також, відсутність доступної та достовірної інформації про стан зернового ринку не дозволяє вчасно орієнтуватися виробникам зерна щодо стану попиту, як внутрішнього так і зовнішнього.

На сьогодні в державі все більше уваги приділяється зерновій галузі, особливо великими інтегрованими структурами, створені та функціонують механізми регулювання аграрного ринку, створюється ефективна зернова логістична інфраструктура, відбуваються заходи, що націлені на забезпечення розвитку зернової галузі на перспективу, особливо в частині експортних можливостей.

Таблиця 2

Параметри зернового ринку

1. Ситуація на світових зернових ринках	
Ринкова пропозиція	Обсяг світового ринку зернових; виробництво зерна усіх видів, передбачувані об'єми експорту країн-експортерів; перехідні запаси та баланси
Наявний попит	Світове споживання зернових
Цінова ситуація	Динаміка цін на зернові на світових біржах; зміна середньої контрактної ціни експорту та динаміка цін реалізації зернових від виробників
2. Ситуація на внутрішньому зерновому ринку	
Ринкова пропозиція	Зміна виробництва зернових на поточний рік; прогноз виробничих параметрів: посівні площі, врожайність, валовий збір; зерновий баланс; структура видів зерна за якістю; перехідні запаси; логістичні витрати; наявна зернова інфраструктура; динаміка виробництва продуктів переробки
Наявний попит	Динаміка доходів населення; задоволення потреб у продуктах переробки зерна; частка імпортової зернової продукції чи продуктів переробки у вітчизняному споживанні; внутрішньогосподарське споживання; потреби різних галузей тваринництва
Цінова ситуація	Ціни на зернові та зернобобові; оптові та роздрібні ціни на продукцію переробки; ціни на засоби виробництва; індекси споживчих цін на продукти переробки; динаміка цін на ПММ; трансакційні витрати; ціни на добрива та засоби захисту; обсяги реалізації на внутрішньому ринку
Державне регулювання зернового ринку	Державні закупівельні та товарні інтервенції; регулювання зовнішньої торгівлі
Ринкова інфраструктура	Механізми здешевлення ціни на придбання техніки; кредитні програми та Програми галузевої підтримки виробників зернової продукції; механізми кредитування проектів по впровадженню інфраструктурних об'єктів для учасників зернового ринку
Зовнішня торгівля	Питома вага зернових в структурі експорту; вплив і об'єми імпорту зерна та продуктів переробки на внутрішній ринок; порівняльні ціни імпортованих та експортних контрактів; аналіз цін на зерно різних видів на внутрішньому і зовнішніх ринках
3. Прогнозування розвитку зернового ринку	
Загальні тенденції розвитку сільського господарства України; перспективи розвитку зернового сектора аграрної економіки України	

Джерело: сформовано авторами з використанням [8; 9, с. 80-82]

Висновки. Отже, ринок зерна є ключовим фактором, що визначає економічну динаміку сільського господарства. Він має значний вплив на економічне зростання держави, експорт, продовольчу безпеку, надходження інвестицій, розвиток сільських територій, інноваційний та технологічний прогрес і сталий розвиток. Розвиток ринку зерна також сприяє створенню нових робочих місць, збільшенню доходів господарюючих суб'єктів аграрного сектору і стимулює економічне зростання в сільському господарстві. Експорт зерна покращує зовнішньоторговельний баланс країни. Стале виробництво зернових допомагає залучати інвестиції в сільське господарство, здійснювати модернізацію виробництва та впроваджувати нові технології. Що в свою чергу сприяє підвищенню

продуктивності та ефективності сільськогосподарських процесів. Крім того, розвиток ринку зерна сприяє розвитку інфраструктури в сільських районах, а також стимулює розвиток місцевого підприємництва та створення нових робочих місць.

Важливим аспектом розвитку ринку зерна є його потенціал для сталого розвитку аграрної економіки. Впровадження сталих практик ведення сільського господарства націлений на збереження довкілля та природних ресурсів, а також на довгострокову стійкість аграрного сектору.

Таким чином, дослідження впливу ринку зерна на розвиток аграрної економіки підтверджує його центральне значення для сталого та процвітаючого сільського господарства.

Список використаної літератури:

1. Амірова Н.Р. Інноваційна модель відтворення в зерновому господарстві. *Зернове господарство*. 2007. № 3–4. С. 5–6.
2. Бабан Т.О. Конкурентні переваги українського зерна при формуванні експортного потенціалу. *Вісник ХНТУСГ: Економічні науки*. 2018. Вип. 191. С. 131–141.
3. Варченко О.М. Обґрунтування необхідності поєднання ринкового та державного регулювання ринку аграрної продукції. *Наук. вісн. Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України*. 2010. Вип. 151. Ч. 1. С. 57–67.
4. Ібатуллін М.І. Методологічні підходи до трактування категорії «ринок». *Економіка та управління АПК*. 2014. № 2. С. 62–67.
5. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика / за ред. Л.І. Федулової. Київ : Основа, 2015. 512 с.
6. Казьмір В.А., Соляр А.П. Сучасний стан розвитку та функціонування підприємств зернопереробної галузі України, технологічні інновації у харчовій промисловості та шляхи їх впровадження. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Від науки до практики», 14-15 березня 2019 р. Вінниця : «ТВОРИ», 2019. С. 124–126.
7. Казьмір В.А., Лутковська С.М. Ринок зерна: проблеми, можливості та пріоритетні напрямки розвитку. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2020. № 3. С. 39–50.
8. Коваленко Ю.С., Охріменко І.В., Зеліско І.М. Макроекономічний аналіз аграрного ринку України (науково-методичні рекомендації). Київ : ННЦ ІАЕ, 2005. 82 с.
9. Левківська Л.М. Теоретичні засади формування інфраструктури аграрного ринку. *Економіка АПК*. 2002. № 9. С. 415–420.
10. Макаренко П.М., Сиченко О.О. Ринок зерна і регіональне зерновиробництво : монографія. Дніпропетровськ : Герда, 2007. 188 с.
11. Сікало М.В. Ринок зерна як об'єкт державного регулювання. *Теорія та практика державного управління*. 2017. № 1(56). С. 1–8.
12. Данько Ю., Красноруцький О. Тенденції розвитку експорту українського зерна в контексті дотримання продовольчої безпеки держави. *Економіка АПК*. 2022. № 29 (2). С. 34–39. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.2022.02034>.
13. Красноруцький О.О., Онегіна В.М., Данько Ю.І. Теоретичне значення категорії «розподіл продукції» для досліджень функціонування аграрного ринку. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2013. № 4. С. 3–9.
14. Ільчук М.М., Коновал І.А., Барановська О.Д. Розвиток ринку зерна в Україні та його стабілізація. *Економіка АПК*. 2019. №4. С. 29–38.
15. Саранчук А.О. Вплив чинників на структуру зернового ринку України та шляхи покращення функціонування його структурних елементів. *Вісник Запорізького національного університету*. 2014. № 4. С. 162–171.
16. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua>.

References:

1. Amirova N.R. (2007) Innovatsiina model vidtvorennia v zernovomu hospodarstvi. *Zernove hospodarstvo*. № 3–4. P. 5–6.
2. Baban T.O. (2018) Konkurentni perevahy ukrainskoho zerna pry formuvanni eksportnoho potentsialu. *Visnyk KhNTUSH: Ekonomichni nauky*. Vyp. 191. P. 131–141.
3. Varchenko O.M. (2010) Obgruntuvannia neobkhidnosti poiednannia rynkovoho ta derzhavnogo rehuliuвання rynku ahrarnoi produktsii. *Nauk. visn. Nats. un-tu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy*. Vyp. 151. Ch.1. S. 57–67.
4. Ibatullin M.I. (2014) Metodolohichni pidkhody do traktuvannia katehorii «rynok». *Ekonomika ta upravlinnia APK*. № 2. P. 62–67.
5. Innovatsiinyi rozvytok ekonomiky: model, systema upravlinnia, derzhavna polityka / za red. L.I. Fedulovoi. Kyiv : Osnova, 2015. 512 p.
6. Kazmir V.A., Soliar A.P. (2019) Suchasnyi stan rozvytku ta funktsionuvannia pidpriemstv zernopererobnoi haluzi Ukrainy, tekhnolohichni innovatsii u kharchovii promyslovosti ta shliakhy yikh vprovadzhennia. Materialy Vseukrainskoi naukovopraktychnoi konferentsii «Vid nauky do praktyky», 14-15 bereznia 2019 r. Vinnytsia : «TVORY». P. 124–126.

7. Kazmir V.A., Lutkovska S.M. (2020) Rynok zerna: problemy, mozhyvosti ta priorytetni napriamky rozvytku. *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky*. № 3. P. 39–50.
8. Kovalenko Yu.S., Okhrimenko I.V., Zelisko I.M. (2005) Makroekonomichnyi analiz ahrarnoho rynku Ukrainy (nauko-metodychni rekomendatsii). Kyiv : NNTs IAE, 82 p.
9. Levkivska L.M. (2002) Teoretychni zasady formuvannia infrastruktury ahrarnoho rynku. *Ekonomika APK*. № 9. P. 415–420.
10. Makarenko P.M., Sychenko O.O. (2007) Rynok zerna i rehionalne zernovyrobnytstvo : monohrafiia. Dnipropetrovsk : Herda, 188 p.
11. Sikalo M.V. (2017) Rynok zerna yak ob'ekt derzhavnoho rehuliuвання. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*. № 1(56). P. 1–8.
12. Danko Yu., Krasnorutskiy O. (2022) Tendentsii rozvytku eksportu ukrainskoho zerna v konteksti dotrymanna pro-dovolchoi bezpeky derzhavy. *Ekonomika APK*. № 29 (2). S. 34–39. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202202034>.
13. Krasnorutskiy O.O., Onehina V.M., Danko Yu.I. Teoretychne znachennia katehorii «rozpodil produktsii» dlia dos-lidzhen funktsionuvannia ahrarnoho rynku. *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu*. 2013. № 4. P. 3–9.
14. Ilchuk M.M., Konoval I.A., Baranovska O.D. (2019) Rozvytok rynku zerna v Ukraini ta yoho stabilizatsiia. *Ekonomika APK*. № 4. P. 29–38.
15. Saranchuk A.O. (2014) Vplyv chynnykiv na strukturu zernovoho rynku Ukrainy ta shliakhy pokrashchennia funk-tionuvannia yoho strukturykh elementiv. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*. № 4. P. 162–171.
16. Ofitsiinyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. URL: <https://ukrstat.gov.ua>.

Kseniia Bliumska-Danko, PhD, Associated Professor, Sumy National Agrarian University (Sumy, Ukraine)

Maksym Zaidenko, Postgraduate Student, Sumy National Agrarian University (Sumy, Ukraine)

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC PARAMETERS OF THE GRAIN MARKET IN UKRAINE

The article analyzes the current state and prospects for the development of the grain market in Ukraine. It is established that the main function of the grain market is to fully satisfy the needs of the country's residents in various types of grain and products of its technological processing at a market price. It is established that through integration processes, there has been a significant consolidation of the agricultural business, the formation of such integrated business entities as, for example, agricultural holdings, which in turn has increased grain production by almost 3.5 times since 2000. It is established that the largest gross harvest is observed among enterprises that have more than 3000.0 hectares of arable land. The article determines the segmentation of the grain market by the types of intended use of grain as a commodity: food segment (for the production of flour, cereals, bakery and confectionery products, and other food products); fodder grain (for feeding animals, both in pure form and in the form of mixed fodder); technical grain (for the production of alcohol and other products); seed grain (as seeds for sowing). The grain market serves as a suitable environment for the formation of relations between grain producers and consumers, and is a kind of tool for harmonizing their financial and economic interests. These relations take on a competitive character, which in turn leads to a corresponding incentive effect, and forces producers, due to their dependence on consumers, to forecast their own production, calculate the market structure, and accordingly, to carry out a more complete saturation of the market, as well as to ensure and satisfy public needs for grain and grain products. The organizational structure of the grain market is presented. The specific features of the grain market are determined. The parameters of the grain market are determined. It is established that the stability of the grain market is primarily influenced by the price situation: in the event of a fall in grain prices, the domestic market enters a state of "anxiety", and it does not return to the state of "equilibrium" immediately. This process can be regulated by the state through corrective influence on the market situation by means of procurement interventions, expansion of exports and quotas, and other measures that will increase aggregate demand and stabilize the market price.

Key words: market, grain, grain crops, grain market, integration, agroholding, integrated structures, agricultural sector, development, sustainable development, financial support.

Дата надходження до редакцiї: 12.01.2023 р.